

בענין שבין: ח"כ אקוניס ואח'

המבקשים

- נגד -

ח"כ חנין זועבי ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד חסן ג'בארין ואו סאוסן זהר ואו ארנה כהן
ואו סוהאד בשארה ואו פאטמה אלעגיו ואו רימא איוב ואו
אראם מחאמיד ואו נדים שחאדה ואו גילאל דקואר
מעדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ת"ד 8921 חיפה 310903, טל' 04-9501610; פקס: 04-9503140

המשיבה

כתב תשובה

ח"כ חנין זועבי מתכבדת בזה להגיש את תשובתה לבקשה אשר הוגשה ע"י ח"כ אקוניס ומפלגת
הליכוד (להלן: "בקשת ח"כ אקוניס") לוועדת הבחירות המרכזית בענין מניעתה מלהתמודד לבחירות
לכנסת ה-19.

המסגרת הנורמטיבית

1. בית המשפט העליון קבע בשורה של פסקי דין, כי הזכות לבחור ולהיבחר הינה זכות חוקתית
ממדרגה ראשונה וכי פגיעה בזכות זו תעשה אך ורק במקרים קיצוניים ביותר.
ראו למשל: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-12, פ"ד מב(4) 177 (1988) (להלן: "עניין
כהנא").
2. בקשת ח"כ אקוניס מתייחסת לשתי עילות פסילה לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, המתייחסות
לשליטת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית וכן לתמיכה במאבק מזוין של
מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל.

העילה הראשונה - שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית

3. בעניין טיבי נקבע, כי עילה זו מתייחסת לשלילת "המאפיינים הגרעיניים" המעצבים את הגדרת המינימום של היות מדינת ישראל מדינה יהודית שהם: זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל, בה יהוו היהודים רוב; עברית היא שפתה הרשמית המרכזית של המדינה; עיקר חגיה וסמליה של המדינה משקפים את תקומתו הלאומית של העם היהודי; מורשת ישראל היא מרכיב מרכזי במורשתה הדתית והתרבותית.

א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש- עשרה נ' ח"כ טיבי, פ"ד נו(4) 1 (2003), 22.

4. פועל יוצא של האמור לעיל הינו שהראיות הנדרשות לפסילתה של רשימה או מועמד חייבות להתייחס באופן ישיר לשלילתם הקיצונית של מאפיינים אלה: חוק השבות, מעמדה של השפה העברית, נושא החגים והסמלים ומורשת ישראל.

העילה השנייה - תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור:

5. הפסיקה קבעה כי סעיף 7א(א) לחוק-יסוד: הכנסת קם רק כאשר הדברים אינם רק אמירות אקראיות אלא מהווים יעד שליט, דומיננטי, ברור, חד משמעי, מוכח וחוזר על עצמו ושיש בו באופן מפורש תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור.

6. השופט חשין הביע את עמדתו בהקשר הזה בדיונים של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 וזו צוטטה בעניין טיבי:

"הכנסת צמצמה את המסגרת של הפסילה. זה לא סתם אם אתה תומך בטרור, אלא צריך להיות ארגון טרור, במאבק מזוין של ארגון טרור. כמובן שאם אתה תומך בחמאס או בג'יהאד האסלאמי אז פשיטא שזה כמובן ארגון טרור שיש לו מאבק מזוין וכאילו תמכת במאבק מזוין. אבל סתם מעשי טרור, סתם תשבחות או תמיכה במעשי טרור אינם נכנסים במסגרת הזאת של פסילה" (ישיבה מס' 363 מיום 31.12.2002, עמ' 602).

[...] תמיכה בארגון טרור לא מהווה עילת פסילה, וכי נדרש לבסס תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור כנגד ישראל (עמ' 602 לפרוטוקול). התמיכה צריכה להיות בדרך הטבע, יום יום ובארגון טרור ספציפי (עמ' 603 לפרוטוקול). השופט מ' חשין הציג את עמדתו לפיה על מנת למנוע אדם או רשימת מועמדים מלהשתתף בבחירות יש להראות שעילת הפסילה היא "דבר דומיננטי... שלילה מוחלטת של המדינה, גזענות מוחלטת, תמיכה בארגון טרור מוחלט כאילו שאני חבר חמאס... או חיזבאללה (עמ' 661 לפרוטוקול). בסופו של דבר, הציג השופט מ' חשין את עמדתו לפיה לאחר עיון במכלול החומר לא נראה כי בוססה בעניין זה שלילה מוחלטת של יהדות המדינה, או תמיכה מוחלטת במאבק מזוין (שם). השופט מ' חשין ציין כי "אני חושב שהדמוקרטיה הישראלית היא דמוקרטיה חזקה... אנחנו יכולים לסבול גם חריגים, ויהיו קיצוניים אפילו" (עמ' 661 לפרוטוקול). על רקע זה הגיע השופט מ' חשין למסקנה כי אין מקום למנוע את השתתפות ח"כ בשארה בבחירות לכנסת".

עניין טיבי, עמ' 27 ו-39 לפסק הדין.

הראיות הנדרשות להוכחה

7. הנשיא ברק הצביע בעניין **טיבי** על שישה מבחנים לפסילת רשימות ומועמדים, שנקבעו בפסיקה העליונה:

- א. פניה למטרותיה של רשימת המועמדים או המועמד. פניה זו הינה למאפיינים הדומיננטיים, הניצבים כמרכזיים בין השאיפות או הפעילויות ולא לדברים שהיו שוליים ואשר השלכתם על המכלול הרעיוני או הביצועי איננה משמעותית ורצינית. הכוונה הינה לתופעות המהוות יעד שליט.
 - ב. את מטרותיה הדומיננטיות והמרכזיות של הרשימה או של המועמד יש ללמוד מהצהרות מפורשות שיש בהן היגד ישיר וממסקנות מסתברות המשתמעות באופן חד משמעי.
 - ג. אין די במטרות בעלות אופי תיאורטי אלא יש להראות כי רשימת המועמדים או המועמד פועלת למען מימוש המטרות ולהפיכתן מרעיון להגשמתו. על כן נדרשת פעילות בשטח להוצאת מטרות הרשימה או המועמד מהכוח אל הפועל. פעילות זו צריכה להיות חוזרת ונשנית ואין די בפעילות ספורדית.
 - ד. יש לוודא כי הפעילות מגיעה כדי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה.
 - ה. נדרשות ראיות שהינן משכנעות, ברורות וחד-משמעיות.
 - ו. עוד נדרשת מסה קריטית של ראיות המצדיקות את פסילת הרשימה או המועמד.
- לענין זה ראו: עניין **טיבי**, בעמ' 18 ו-43.
8. מבחני הראיות קובעים כי המקור המהימן והראשוני שיש לפנות אליו על מנת ללמוד על מטרותיה של רשימה הינו מצעה של המפלגה וכן תצהירי מועמדיה (עניין **כהנא**, בעמ' 188). היות ועל הראיות להיות ברורות, משכנעות וחד משמעיות מקורות אלה, הכוללים מצע המפלגה, מעשיה הברורים, החוזרים ונשנים בשטח, תצהירי מועמדיה ופעילותה הפרלמנטאית זוכים למשקל רציני, אמין ומהימן להבדיל מכתבות בכלי התקשורת או באתרי אינטרנט שאמינותם מוטלת בספק (עניין **טיבי**, בעמ' 61; פסקה 19 לפסק דינה של הנשיאה ביניש בעניין **בלי"ד**).
9. ההלכה הפסוקה קובעת עוד, כי גם בהתקיימותן של ראיות ברורות, משכנעות וחד משמעיות הן חייבות להוות "מסה קריטית" של ראיות כדי להצדיק את פסילת הרשימה.
- "אף בעניין זה אין להתעלם מן החומר הרב שהוגש לנו, עם זאת אין בו כדי לקיים את ה"מסה" הראייתית הקריטית הנדרשת בעניין זה".
- (עניין **טיבי**, בעמ' 43).

בעניין בל"ד ציינה הנשיאה ביניש :

"נקודת האיזון המתבקשת היא זו, כי רשימה או מועמד לא יורשו להעמיד עצמם לבחירה אך במקרים קיצוניים וחריגים, בהם ברור מעל לכל ספק כי מבקשים הם, כיסוד-מוסד בעשייתם או בערכים להם הם מטיפים, להביא לשלילת אופייה היהודי או הדמוקרטי של מדינת ישראל"

(עניין בל"ד, בעמ' 29).

תמצית הטיעונים של כתב התשובה

10. כתב תשובה זה יטען, כי בקשתו של ח"כ אקוניס הוגשה בחוסר ניקיון כפיים ועל כן אינה מצדיקה את עצם הדיון בה. הבקשה הנדונה מבקשת בעיקר לבסס את העילה בדבר התמיכה במאבק מזוין על השתתפותה של ח"כ זועבי במשט לעזה. בקשת הפסילה מתיימרת להתבסס על דו"ח ועדת טירקל, אשר חקר בין היתר את מעורבותם של נוסעים במשט, כולל את השתתפותם של אזרחים ישראלים. אולם בקשת הפסילה מעלימה מעיני ועדת הבחירות המרכזית את העובדה שדו"ח זה לא מצא דבר וחצי דבר מהדברים שח"כ אקוניס מייחס לח"כ זועבי. יתר על כן, דו"ח ועדת טירקל קובע קביעות ומגיע אל מסקנות הפוכות מאלו שח"כ אקוניס קובע בבקשתו ביחס לקבוצה שאליה השתייכה ח"כ זועבי במשט. בנוסף, ח"כ אקוניס מעלים מוועדת הבחירות המרכזית את החלטת היועץ המשפטי לממשלה בעניין השתתפות ח"כ זועבי במשט. ח"כ אקוניס גם מסתיר מוועדת הבחירות המרכזית את קביעתה של ועדת האתיקה בכנסת מיום 02.08.2011 בעניין השתתפותה במשט, נקבע שאין ראיות כלשהן המצביעות על מעורבותה של ח"כ זועבי במעשים לא חוקיים במשט. ח"כ אקוניס גם לא מציין בבקשת הפסילה דבר אודות החליכים המשפטיים בבית המשפט העליון, אותם יזמה ח"כ זועבי, כנגד החלטת הכנסת המגבילה את זכויותיה הפרלמנטריות כתוצאה מהשתתפותה במשט. בחליכים אלה הוציא בית המשפט העליון צו על תנאי והם תלויים ועומדים בפני הרכב מורחב של שבעה שופטים (בג"ץ 8148/10 ח"כ זועבי נ' הכנסת). בנוסף, ח"כ אקוניס לא מביא בפני חברי ועדת הבחירות המרכזית את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה שהוצגה בפני בג"ץ בעניין העתירה התלויה בפני בית המשפט העליון אשר הוגשה על ידי ח"כ מיכאל בן ארי כנגד החלטת היועץ המשפטי לממשלה שלא להגיש כתב אישום נגד ח"כ זועבי בכל הקשור להשתתפותה במשט (בג"ץ 9733/11 ח"כ בן ארי נ' היועץ המשפטי לממשלה).

11. בנוסף, בקשתו של ח"כ אקוניס לא נשענת על ראיות העומדות במבחנים שנקבעו לעניין זה בהלכה הפסוקה, כמפורט לעיל. בקשת הפסילה, מתבססת בעיקר על ציטוטים בודדים מאתרי אינטרנט, שמרביתם אינם נכונים או מדויקים ואף אינם נתמכים בתצהירים מאמתים, ואין בהם כדי להוות ראיות ברורות, משכנעות וחד משמעיות.

12. גם אם נצא מהנחה לפיה הציטוטים הבודדים הנ"ל מהווים ראיות כדן, הרי שהם רחוקים מלהוות מסה קריטית רלוונטית כנדרש בהלכה הפסוקה. יצוין, כי משקלם של ציטוטים אלה הינו אפסי והוא מתאיין אל מול חומר הראיות הרב שהוגש בעניין טיבי ובעניין בל"ד, אשר גם לגביו פסק בית המשפט העליון כי אין בו די כדי להצדיק הפעלת הסמכות לפי ס' 7א לחוק-יסוד: הכנסת בשני המקרים.

13. בכל מקרה, הציטוטים הבודדים המופיעים בבקשת ח"כ אקוניס אינם מתייחסים כלל למאפיינים הגרעיניים המגדירים מדינה יהודית כפי שנקבע בהלכה הפסוקה ופורט לעיל. כך אף באשר להשתתפות במשט, שהיא הטענה העיקרית בבקשת ח"כ אקוניס, שאף בה אין כדי לבסס טענה של תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור.

14. פירוט הטיעונים של כתב התשובה המפורט בתצהירה של ח"כ זועבי המצ"ב מהווה חלק בלתי נפרד מכתב תשובה זה.

עו"ד סאור ז'הר
ב"כ המשיבה

עו"ד חסן ג'בארין
ב"כ המשיבה

תצהיר

אני הח"מ חה"כ חנין זועבי נושאת ת.ז. 023496201 מנצרת, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בכתב כדלקמן:

1. הנני נותנת תצהירי זה בתגובה לבקשתם של חה"כ אופיר אקוניס ורשימת הליכוד תנועה לאומית ליברלית שהוגשה לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת וסעיפים 63 ו-63א לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט – 1969 ושמספרה סומן בפני וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 פ"ר 6/19. בבקשה זו מבוקש למנוע את השתתפותי בבחירות לכנסת ה-19.
2. עיינתי בבקשתו של ח"כ אקוניס בדבר מניעת השתתפותי בבחירות לכנסת ה-19 ולא מצאתי בה דבר המצדיק את קיומו של הדיון בה. הבקשה נסמכת בעיקרה על קטעים בודדים מאתרי אינטרנט ומקטעי עיתונות המייחסים אליי אמרות וציטוטים לא נכונים הרחוקים מלהיות מדויקים ואשר כותביהם מייחסים לדבריי פרשנויות שונות.
3. במהלך כהונתי בכנסת הוצאתי עשרות הודעות כתובות לתקשורת מטעם לשכתי בכנסת. אני כותבת מאמרים כמעט מדי שבוע בעיתונים ואתרי אינטרנט בערבית. אני נואמת בכנסת. אני מגישה הצעות חקיקה, יוזמת הצעות לסדר היום ומגישה שאלות לשרי הממשלה. אני משתתפת בדינוי וועדות הכנסת השונות. החומר הרב הזה המשתרע על מאות עמודים ואשר מבטא את עמדותיי ומעשיי בכל הנושאים הרלבנטיים לא מצא לו זכר כלשהו בבקשתו של ח"כ אקוניס. אם טענותיו של ח"כ אקוניס נכונות או יש להם אחיזה כלשהי במציאות, אז הוא היה מוצא להם תמיכה כלשהי בחומר הרב הזה. אולם, כפי שאציין כאן חומר רב זה המעיד על פועלי הינו עדות ברורה לכך שהבקשה הינה חסרת כל בסיס. לחה"כ אקוניס היה קל להישען על קטעים בודדים מאתרי אינטרנט שנכתבו על ידי אחרים. אף אם אני, כי כל הציטוטים הבודדים שהובאו בבקשתו של חה"כ אקוניס הינם מדויקים ונכונים, דבר שאינו נכון, הרי הם לא רלבנטיים לעילות הפסילה, משקלם הוא אפסי ושולי ביותר ביחס אל דבריי הכתובים ועשייתי הפוליטית.
4. שנית, הבקשה של חה"כ אקוניס נגועה בחוסר נקיון כפיים שכן היא מתייחסת להשתתפותי במשט אל עזה אך היא מסתירה מעיני ועדת הבחירות המרכזית עובדות וקביעות רלבנטיות ומהותיות בנושא, והכל כפי שאפרט בהמשך.
5. לפיכך, בקשה זו מיועדת רק להמשיך את הליך הדה-הומניזציה שהימין הקיצוני יזם נגדי מאז השתתפותי במשט והיא מיועדת להשחיר את תדמיתי הציבורית ולסלף את מטרות פעילותי. רשימת בל"ד ויתר הרשימות הערביות חוו וממשיכות לחוות את ניסיונותיו של הימין הקיצוני ליצור דה-לגיטימציה בכל מערכת בחירות מחדש. דה-לגיטימציה זו, מופנית לא רק נגדנו אלא ובעיקר נגד ציבור הבוחרים שלנו: האזרחים הערבים. עם זאת, ההקשר של בקשות הפסילה היום המופנות נגדי ונגד הרשימות הערביות הוא שונה במקצת מהבקשות בעבר שכן הן מוגשות בעת

כהונתה של הקואליציה האנטי דמוקרטית והשוביניסטית ביותר בהיסטוריה של הכנסת ואשר עיקר חוקיה הופנו נגד האוכלוסייה הערבית בישראל.

6. הייתי יכולה להסתפק בתגובה קצרה ביותר לבקשתו של חה"כ אקוניס. אך דווקא בגלל שהבקשה הינה חלק מהליך ארוך של דה-הומניזציה המופנה נגדי כחברת כנסת ערבייה, אשתמש בתגובתי זו כדי להציג את מעשיי ופעילותי העיקרית מאז נבחרתי לכנסת, אספר את סיפור הדה-הומניזציה שחוויתי בתור חברת כנסת ערבייה ובכך גם אבקש להפריך את הסילופים והשקרים הנכללים בבקשתו של חה"כ אקוניס המבקשת לפגוע בתדמיתי הציבורית וכן לפגוע ברשימת בל"ד.

פעילותי הפרלמנטאית והציבורית

7. להיותי האשה הערבייה הראשונה שהיתה מועמדת בבחירות לכנסת ה-18 מטעם מפלגה ערבית, היתה חשיבות רבה בקרב החברה הערבית בישראל. לאחר שנים של העדר ייצוג של נשים ערביות ברשימת המועמדים מטעם המפלגות הערביות, הוצבה מועמדותה של אשה ערבייה. שינוי זה הינו תוצר של מאבק התנועה הפמיניסטית בתוך המפלגה ומחוצה לה.

8. בתחום הגשת הצעות חוק, הגשתי 46 הצעות חקיקה אשר מרביתם בתחום החברתי-הכלכלי והשוויון המגדרי. הצעות החוק נגעו, בין היתר, לסיוע בבניית מעונות יום ומשפחתונים לאמהות עובדות ביישובים הערבים; הבטחת ייצוג הולם לנשים ברשויות המקומיות; העלאת גיל הנישואין; עידוד ייצוג הולם לנשים בנושאי מימון בחירות; הקמת מקלטים לנשים מוכות; הגבלת מספר התלמידים בגני חובה וצמצום הצפיפות בבתי ספר יסודיים; פטור לסטודנטים מתשלום ביטוח לאומי וארנונה; פיצוי נפגעי אסונות טבע; מימון שירותי הסעה לחולים ואחרים.

== ראו נספח, רשימת הצעות החוק שהגשתי במהלך הכנסת ה-18, מסומן ת/1.

9. במקביל לקושי באישור הצעות החוק שהגשתי, מצאתי לנכון לפעול במסגרת הגשת הצעות לסדר היום שם ניתן היה לקבל תוצאות יותר מוחשיות בשטח. הצעותיי לסדר היום בכנסת ה-18 כללו נושאים רחבים ומספרן הגיע ל-124. בתחום השוויון המגדרי יזמתי דיונים הנוגעים ל: תוצאות מחקר שהראה כי רק 10% מהנשים הערביות מועסקות במשרה מלאה וכי 82% נמצאות מחוץ לשוק העבודה; המחסור במעונות טיפוליים חוץ ביתיים לנערות ערביות; ציון היום הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים; הזנחת הרשויות בנוגע לאכיפת החוק למיגור אלימות כלפי נשים ערביות; דיון בעקבות רצח ואלימות נשים ערביות בלוד ורמלה; העלייה בפיטורי נשים בהריון. בתחום החברתי והכלכלי יזמתי הצעות לסדר יום בנושאים שונים ומגוונים הנוגעים ל: ההישגים הנמוכים של התלמידים הערבים; ציון היום הבינלאומי לזכויות הילד; לחצי משרד החינוך על בית ספר ערבי בעקבות השתתפות תלמידים ביום לציון יום זכויות האדם; בדיקת בטיחות בגני ילדים; הפרטת בתי ספר ערבים בצפון; הפליה בהקצאת שעות במערכת החינוך; הסטודנטים הערבים הלומדים בירדן; תוכנית משרד החינוך להאריך את התואר הראשון בשנה; המחסור בדיור לסטודנטים בצפת; סגירת כיתות להשכלת מבוגרים ברהט; העלייה באחוזי הנשירה בקרב התלמידים הערבים; סכנת הסגירה של בית ספר יהודי-ערבי ביפו; מערכת החינוך בחברה הערבית בכלל; העדר רופאים בכפרים הבדואים הלא מוכרים; הפערים במערכת הבריאות; חיוב בגין אגרת

ביוב בהעדר תשתיות; מוכנות בעת רעידת אדמה; ייצוג הולם בשירות המדינה ורשויות ציבוריות אחרות; פיטורי עובדים במפעל פרי הגליל; הלנות שכר ופיטורין של עובדים ברשויות ערביות; פיטורי גנות; העלייה בתוחלת העוני; שביתת העובדים הסוציאליים; העלאת מחירי המים. כמו כן היו לי 16 הצעות לסדר יום שנגעו לאלימות הקשה והגואה ביישובים ערבים ואוזלת ידה של המשטרה; וכן הצעות לסדר יום בנושאי דיור, לרבות בעניין הרפורמה במנהל מקרקעי ישראל והשלכותיה על היישובים הערבים; הפליה בקבלת מענקי בנייה בפריפריה; השפעת הרחבת כפר הוורדים על תרשיתא והכפרים הסמוכים.

== ראו נספח הצעות לסדר היום שהגשתי במהלך הכנסת ה-18, מסומן ת/2.

10. פעילותי היתה מרובה גם בתחום הגשת שאילתות לשרי הממשלה. הגשתי 64 שאילתות לשרים, כל אחד במקצועו ותחום מומחיותו. כך למשל הגשתי שאילתות בנושאים הבאים: אי יישום חוק הרשויות המקומיות בעניין מינוי יועצות למעמד האשה; תוכניות לנערות במצוקה בלוד; סגירת כיתות גנים ופתיחת משפחתונים ומחסור במסגרות טיפול בילדים ביישובים הערבים; ביטול מפגש תלמידים עם "שוברים שתיקה" בחברון; קריטריונים לקבלת מורים; מחסור במורים במערכת החינוך העברית; ביטול הבונוס על 5 יחידות בגרות ערבית; הפרטת בתי ספר ברשויות ערביות; הנחות לסטודנטים בקווים עירוניים; מתן "דפו פרווה" לנשים ממוצא אתיופי; הגשת שירותי בריאות ביישובים ערבים; תקציבי מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים; תוכנית בניית 7500 יחידות דיור. שאילתות אחרות נגעו לצדק בפלילים ושלטון מקומי ובחירות.

== ראו נספח שאילתות שהגשתי במהלך הכנסת ה-18, מסומן ת/3.

11. בהתאם לדו"ח שחובר לאחרונה ואשר עקב אחר פעילות חברות וחברי הכנסת ה-18 לקידום השוויון המגדרי,¹ נבחנו הצעות חוק, שאילתות והצעות לסדר היום בתחום השוויון מגדרי. מדו"ח זה עולה, כי אמנם לא הצלחתי להעביר הצעות חוק בנושאים אלה (וזאת לאור סיכולן ע"י חברי הכנסת האחרים והקושי הרב בו נתקלים חברי כנסת מהאופוזיציה בהעברת הצעות חוק לאישור בקריאה שניה ושלישית), אולם, הייתי חברת הכנסת הפעילה ביותר מבין כל חברי הכנסת בתחום השאילתות המגדריות. במהלך פעילותי הפרלמנטאריה הגשתי מספר שאילתות הגבוה ביותר שהגיע לכדי 8 במספר כאשר אחריי עמד חה"כ איתן כבל עם 7 שאילתות. יתר על כן, עולה מהדו"ח, כי עמדתי בראשית רשימת חברי וחברות הכנסת, יחד עם חה"כ אורית זוארץ, בהגשת הצעות לסדר היום בנושאי שוויון מגדרי כאשר שתינו הגשנו 16 הצעות כאלו, כל אחת בנפרד.

12. פעילותי הפרלמנטאריה הקיפה קשת רחבה של תחומים שמדאיגים את החברה הערבית בכלל והנשים הערביות בפרט. חלק ניכר מפעולתי היה סביב אלימות נגד נשים בכלל ונשים ערביות בפרט, אוזלת ידה של המשטרה בטיפול בתופעה ותפקידו של משרד הרווחה בהגנה על נשים במצוקה בתוך

¹ מתפקדות, הלובי לשוויון בין המינים, שדולת הנשים בישראל וקונרד אדנואר "קידום שוויון מגדרי בכנסת ה-18, מעקב אחר פעילות חברות וחברי הכנסת", יולי 2012. ראו גם כתבה בדה מרקר נושא זה מתאריך 18.7.12 שכתרתה "הח"כיות שדואגות יותר ופחות לזכויות נשים" מאת טלי חרותי-סובר: <http://www.themarker.com/career/women/1.1779248>

החברה הערבית.² בהקשר זה הגשתי בחודש ינואר 2012 דו"ח למבקר המדינה ולוועדת הפנים של הכנסת, הכולל נתונים בדבר אוזלת ידם של המשטרה וגורמי האכיפה במיגור האלימות בכלל והאלימות נגד נשים בפרט בקרב האוכלוסייה הערבית.³ כמו כן, במהלך השנה האחרונה יזמתי מפגשים עם גורמים שונים בכדי לפעול למיגור תופעת האלימות בקרב החברה הערבית, ביניהם מבקר המדינה, השר לבטחון פנים, יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה ויו"ר הוועדה הארצית לראשי המועצות המקומיות הערביות.

13. כמו כן, בתקופה בין חודש יוני 2011 עד לחודש יוני 2012 לבדה, יזמתי 4 דיונים בוועדה לקידום מעמד האישה בנושא אלימות נגד נשים בחברה הערבית ואוזלת ידה של המשטרה בטיפול במקרי רצח נשים. כך, בישיבה מיום 22 בנובמבר 2011 אימצה הוועדה את המלצותי לפיהם על שר הפנים לפרסם נתונים בדבר אחוזי הפגיעה לפי פילוח של אזור ולאום בכדי לאפשר מעקב יעיל אחרי פעילות המשטרה, וכן ליזום פגישה עם שר הרווחה בדבר התקציבים המוקצים לטובת מקלטים לנשים במצוקה. כמו כן, בישיבה מיום 30 באפריל 2012 שעסקה באלימות נגד נשים ערביות בנגב, אימצה הוועדה את המלצתי בדבר הצורך בהגברת מינוי נשים ערביות מהנגב לתפקיד חוקרות, הכנתן לעבודה תוך התחשבות ברקע החברתי של קורבנות האלימות. כמו כן אומצה המלצתי בדבר שקילה מחדש של הקריטריונים לאיוש חוקרות המחייבות עריכת סינון בטחוני עבורן דבר שהקשה על מינוין בפועל. כמו כן הוועדה אימצה את המלצתי בעניין קביעת מדיניות לעידוד עצמאות כלכלית של נשים באמצעות פתיחת חשבון בנק משלהן אליו מועברים כספי הביטוח הלאומי.

14. באוגוסט 2009 יזמתי את הקמתה של ועדה מטעם משרד התמ"ת ובשיתוף פעולה עם העמותה להעצמה כלכלית וקרן קורט במטרה להקים קרן למימון עסקים קטנים בבעלות נשים ערביות, שמתקשות לעבוד כשכירות בכדי לקדם את עסקיהן עקב הקשיים בהן נתקלות בהשגת הלוואות בנקאיות. מטרת הקרן לעודד יזמות בקרב הנפגעות העיקריות מתופעת האבטלה, שלרוב הן הנשים הערביות. ההמלצות אומצו ע"י משרד התמ"ת. כיום הפרויקט מנוהל על ידי קרן קורט, ועד כה 1,200 נשים זכו לקבלת הלוואות יחד עם ליווי ותמיכה מקצועיים של הקרן.

15. בנוסף לכך, אני משתתפת באופן תדיר בהפגנות ואירועים שגולת הכותרת שלהם היא שחרור האישה הערבייה מאזיקי החברה השמרנית-פטריארכלית.⁴ יש לציין, כי התקשורת העברית נמנעת, לרוב, מלסקר את פעילותי במישורים האלו, בין השאר, בשל "העדר עניין לציבור הקוראים והצופים" ומסתפקת בסיקור פעילותי הקונטרברסאליות אשר מעוררות הד תקשורתי רחב יותר.

² ראו למשל: מערכת THE PULSE (5.10.10): חנין זועבי: המשטרה מתרשלת במניעת רצח על רקע כבוד המשפחה. <http://www.thepulse.co.il/index.php/201010054581/2010-10-05-16-16-52.html> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

³ עראב 48 (7.1.12): חה"כ זועבי מותחת תיק המשטרה <http://www.arabs48.com/?mod=articles&ID=88234> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

⁴ חה"כ זועבי השתתפה בהפגנה נגד רצח נשים (6.2.10) <http://www.kufur-kassem.com/news-20,N-51201.html> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

16. למרות הפעילות הני"ל, לא אחת בוטלה השתתפותי בכנסים ובאירועים ציבוריים. כך למשל, אחד המקרים הבולטים היה ביטול השתתפותי בכנס השנתי לזכרה של ד"ר ויקי שירן שהתקיים לרגל יום האשה הבינלאומי בחודש מרץ 2012 ושכותרתו היתה "היכן אני נמצאת? פרספקטיבות מגדריות על הפוליטיקה של המרחב". למרות הזמנתי מבעוד מועד, השתתפותי בוטלה סמוך לארוע וזאת מהנימוק, כי היה צורך ב"איוון" דבריי עם תה"כ מהימין הקיצוני. בעקבות ביטול ההשתתפות, נחתמה עצומה לפרסום התנצלות פומבית בפניי ובפני הציבור בישראל. עצומה זו נחתמה ע"י מרבית פעילות ונציגות ארגוני הנשים וארגוני זכויות האדם בישראל אשר הבהירו כי הן מתעקשות על זכותן של נבחרות הציבור הערביות להשמיע את קולן בכל פורום ציבורי ובפרט הפורום האקדמי.⁵

17. יתר על כן ולמרות פעילותי האינטנסיבית לקידום הצעת החקיקה בעניין העלאת גיל הנישואין במיוחד כאשר גיל הנישואין הנמוך משפיע על הנערות הערביות והחרדיות, הצעת חוק זו נפלה בשל התנגדותן של סיעות ימניות. אך בסופו של דבר התקבלה אותה הצעה עצמה לאחר שהוגשה ע"י תה"כ יריב לוי מהליכוד (אליה צירפתי את הצעתי שגם היא התקבלה). בהקשר זה פרסמה גבי מירב מיכאלי, המועמדת כיום ברשימת מפלגת העבודה, מאמר בעיתון הארץ מתאריך 06.03.12 שכותרתו "קודם שחנין זועבי תתחתן" ובו כתבה כדלקמן:⁶

"בחברה הגברית, שכולנו חיות בה, נשים סובלות מנחיתות ביחס לגברים מבחינת הזכויות וההזדמנויות שיש להן. נשים נענשות עדיין, בשלל דרכים, כשאינן מצייתות לתפקידים "נשיים" של רכות, עדינות, אמהות, מיניות וחולשה באופן כללי. מי שהיא גם לא צייתנית במובנים האלה - לא אמא, לא נשואה, לא רכה, לא "נחמדה" - וגם ערבייה, בעלת זהות פלסטינית ברורה, הדורשת את זכויותיה האזרחיות והלאומיות כאחד, משלמת מחיר כפול ומכופל.

[...] כך זועבי מוצאת את עצמה מטרה לא רק לקריאות שנאה לאומיות "מחבלת" ו"טרוריסטית" - שאפילו עזמי בשארה לא קיבל - אלא גם לאמירות סקסיסטיות על היותה רווקה שאף אחד לא מוכן להתחתן אתה ולכן היא עדיין גרה עם ההורים.

יש קשר ישיר בין התפישה הרואה בנשים אובייקט שאפשר לכבול אותו בנישואין, בכל גיל, בלא התחשבות ברצונה ובצרכיה, לבין היחס לזועבי. עם העלאת גיל הנישואין, נראה כי כדאי שלכבוד יום האשה הבינלאומי נלך גם על העלאת הסולידריות והסובלנות, וההבנה שגם אשה ערבייה היא אדם, שיש לה זכות לחירות ולכבוד."

18. למרות הפעילות הפרלמנטאית לעיל, אנשי ציבור לא הפסיקו לתקוף אותי עד שבוצע לי הליך של דה-הומניזציה ובעיקר מטעם חברי הכנסת מרשימות הימין אשר תקפו אותי במיוחד בעקבות השתתפותי במשט לעזה במאי 2010. אז, מצאתי את עצמי מטרה לשלל אמירות שוביניסטיות, סקסיסטיות וסטריאוטיפיות פוגעניות במיוחד. לאחר המשט החלה נגדי מתקפה אישית מסיתה מצד חברי כנסת שכללו קריאות קשות ביותר נגדי כגון: "טרוריסטית", "בוגדת", "אין לך מקום במדינה ובכנסת", ועוד. שיאה של המתקפה היה בתאריך 2.6.2010 עת התקיים דיון במליאת

<http://www.haokets.org/2012/03/18/%D7%9B%D7%9A-%D7%A0%D7%A8%D7%90%D7%94-%D7%97%D7%95%D7%A4%D7%A9-%D7%90%D7%A7%D7%93%D7%9E%D7%99>

<http://www.haaretz.co.il/opinions/1.1657242>

הכנסת בעניין המשט, ובמהלך נאומה של ח"כ זועבי ניסתה ח"כ אנסטסיה מיכאלי להתנפל עליה ולתקוף אותה פיזית.

== רצ"ב החלטת האיחוד הבינלאומי של הפרלמנטרים שניתנה בישיבתו בתאריכים 2-5 לאוקטובר 2010 והמתעד את נושא ההסתה נגדי, מסומן ת/4. ראו גם תיעוד וידיאו לניסיון התקיפה מצד ח"כ אנסטסיה מיכאלי:

<http://vodpod.com/watch/4078058-bbc-hardtalk-israeli-arab-minister-of-knesset-haneen-zoabi-video>

19. כמו כן, בדיון שהתקיים בכנסת יומיים אחרי פרשת המשט, תקף אותי ח"כ יוחנן פלסנר באומרו, כי "אני רק מאחל לך שתלכי לעזה לפחות לשבוע ונראה אותך שם מדברת על זכויות נשים, על זכויות אדם על זכויות אזרח. שבוע אחד בעזה ונראה מה קורה לך. שבוע אחד בעזה ורוקה בת 38 נראה איך מתייחסים אלייך שם! אז ממך, את האחרונה שיכולה להטיף לנו מוסר".⁷ ח"כ פלסנר הוסיף, "אל תדאגי, כמו שגברים לא נוגעים, אנחנו לא ניגע בך".⁸ (ההדגשות אינן במקור). גם וועדת האתיקה של הכנסת שדנה בקובלנה נגד ח"כ פלסנר קבעה, כי אכן מדובר "בהתבטאות מעליבה ופוגענית שאינה קשורה לעמדות פוליטיות והתנהלות ציבורית אלא לחייה האישיים של ח"כ".⁹

20. בנוסף לזה, בעת ביקורי בחברון בחודש פברואר 2012 התעמתו איתי עשרות מתנחלים אשר התבטאו כנגדי באמירות שוביניסטיות חריפות. בין יתר המתנחלים שנכחו במקום ותקפו אותי היה מר איתמר בן גביר, המועמד מספר 5 ברשימת "עוצמה לישראל" המתמודדת בבחירות לכנסת ה-19, שצעק לעברי: "איך זה שאף אחד לא רוצה להתחתן איתך, מחבלת!... אפילו אלה שסובבים אותך לא רוצים להתחתן איתך, רווקה".¹⁰

21. גם ח"כ אריה ביבי הביע את שמחתו בעקבות החלטת וועדת הכנסת להמליץ על שלילת שלוש מזכויותי הפרלמנטאריות באומרו: "אני תומך בשלילת זכויותיה ואומר לה בשפתה: כאשר קם אדם ומחליט להיפרד מבת זוגו הוא אומר לה: את מגורשת, מגורשת, מגורשת".¹¹

⁷ מרנדה, אמנון (2.6.2010): **הח"כים נגד זועבי: מחומה, קללות וכמעט מכות** <http://www.vnet.co.il/articles/0,7340,L-3898005,00.html> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

⁸ עוזי, ברוך (2.8.11): **ועדת האתיקה: נזיפה חמורה למיכאלי** <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/223769> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

⁹ שם
¹⁰ בריונר, יהושע (20.2.2012): **מתנחלים תקפו את ח"כ זועבי: "מי יתחתן עם מחבלת"** <http://news.walla.co.il/?w=9/2510169> [כניסה אחרונה: 14.12.12]

¹¹ מחמד, אינאס (7.6.2010): **ח"כ לזועבי: את מגורשת, מגורשת, מגורשת**. (בערבית) <http://www.alarabiya.net/articles/2010/06/07/110696.html> [כניסה אחרונה: 14.12.12]. וכן ראו אותה אימרה בכתבה שפורסמה באתר NRG: <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/117/058.html>

22. אין ספק, כי התקפות אלה בוצעו על רקע היותי אשה, ובמיוחד על רקע היותי אשה ערביה. על כן אני טוענת כי ההתקפות עליי מחברי הכנסת מרשימות הימין מבוססות על השילוב בין סטראוטיפים מגדריים וגזענות על רקע שייכות לאומית.

עילת הפסילה: המדינה היהודית

23. בכל הקשור לעילת הפסילה בדבר המדינה היהודית, אני מחויבת אישית לכל האמור בתצהירו המפורט והארוך של יו"ר הרשימה חה"כ ג'מאל זחאלקה שהוגש בפני בג"ץ¹² לקראת התמודדות בלי"ד בבחירות לכנסת ה-18 לרבות עמדתו בנושא "מדינת כל אזרחיה", סיום הכיבוש ופתרון מדיני על בסיס שתי מדינות, ההבחנה בין ההכרה במדינה ולבין האידאולוגיה הפוליטית הציונית וכן ההבחנה הברורה בין סוגיית ההגדרה העצמית של היהודים הישראלים לבין ההגדרה האתנית של המדינה. העמדות שחרגו מהאמור או מהמתווה הפוליטי שהצהרנו עליו יותר מפעם ובאופן מפורט בפני או עמדות שחרגו מהאמור או מהמתווה הפוליטי שהצהרנו עליו יותר מפעם ובאופן מפורט בפני בג"ץ בכל ההליכים המשפטיים שדנו בזכותה של בלי"ד להתמודד בבחירות לכנסת. == רצ"ב תצהיר חה"כ ג'מאל זחאלקה שהוגש בפני בג"ץ ביום 07.11.09, מסומן ת/5.

24. חה"כ אקוניס מביא בבקשתו (עמ' 4-6) התבטאויות בודדות המיוחסות אליי כציטוטים שמרביתם אינם ערוכים או כתובים על ידי ואשר הופיעו באתרי אינטרנט שונים בעברית. ראשית, וכפי שצינתי לעיל, רוב הציטוטים הללו אינם מדויקים ולא נכונים ועל כן אינם מייצגים את עמדותיי לאשורן ואף הוצאו מהקשרן. שנית, אני מחויבת לעמדות שיצאו מטעם המוסדות הרשמיים של בלי"ד, התבטאויות שאני כתבתי וערכתי או אלו שאני מודה מפורשות שהן יצאו מפי ומייצגות את עמדתי.

25. למען הזהירות, אבקש לציין כי כל התבטאות או ציטוט שאינני מודה בהם מפורשות הם מוכתשים בזה. עם זאת, אבקש להתייחס בקצרה כאן לטיעוניו שחה"כ אקוניס ובמיוחד לאלה שבהם הוא מתייחס לרעיונותיי ועמדותיי.

26. לפני כן, חשוב לי לציין כי כמו כל אישיות פוליטית העוסקת בדברור ובעשייה יומיומיים וגם לא ותיקה בתפקיד, יצאו מפי התבטאויות לא מנוסחות היטב, וזאת במקרים בודדים ביותר. אך אלו היו אמרות בודדות ביותר שלא מייצגות את עשייתי וכתבתי הרבה. תמיד דאגתי להבהיר בפני הציבור את עמדתי. לפעמים גם ארע שהעריכה הטלוויזיונית לאחר ראיון ארוך שמשודר בדקות אחדות, הציגה דברים שוליים ביותר ללא ההסבר המלא שניתן להם והפכה אותם לעיקר. זה מה שהתרחש למשל בראיון שנתתי לערוץ 2 עם דני קושמרו ביום 25.02.12 כאשר חלק מהציבור הגיב בזעם על אמרה שלי על חיים נורמאליים בצל הכיבוש. בעניין זה פרסמתי באופן מידי מאמר בעוקץ שבו הבהרתי והסברתי כדלקמן:

¹² ע"ב 561/09 בלי"ד נגד וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (פסק דין ניתן ביום 09.11.09)

"דוגמה מצוינת לתופעה זו הן תגובות הציבור בעקבות הראיון שלי עם ערוץ 2. אני לא אטען שהדברים שלי הוצאו מהקשרם, כי ההקשר לכולנו ידוע, אבל כן אטען, שהאישה שאיתה קושמרו ישב לצורך הראיון במשך 4 שעות, שונה מזו ששורטטה בכתבה של 7 דקות בערוץ 2. אין חולקין על כך שעריכה היא חלק מהעשייה הטלוויזיונית, אבל לפעמים היא משנה את הקונספט, את המהות ואת העיקר. זה מה שנעשה בראיון שלי עם קושמרו: הדברים העיקריים שהדגשתי עברו לשוליים, והשוליים עברו למרכז, וההסבר ההיסטורי המנומק והמעוגן היטב במציאות, נעלם לחלוטין. במקומם שודר בכתבה מה שמתיישב עם הישראלי "האולטימטיבי": עמדות נחרצות, חדות שהוגים במלה אחת. החזון של שוויון בין אזרחים ובין עמים, שממנו נגזרו דבריי, נעלם, כאילו ולא היה. יכול להיות שהיו לי אי אלו ניסוחים לא מוצלחים בראיון עם דני קושמרו, אך אלו שתקפו אותי היו עושים זאת בכל מקרה... חלק מהתגובות על הראיון שלי התייחסו למה שאמרתי על חיים נורמליים בצל או תחת כיבוש. הרי ברור שתחת דיכוי, כיבוש אפליה והדרה, אי אפשר לנהל חיים נורמליים, לא בצד המדוכא ולא בצד המדכא. ברור כי זכותם של שני הצדדים לנהל חיים נורמליים, שפויים, ללא איום של כלי כוח. עם זאת, כל עוד קיימים ונמשכים הכיבוש והדיכוי, לא ניתן לצפות לזה, גם אם כולנו נשאף לכך. הדיכוי לא רק מונע את האפשרות לקיים חיים נורמליים, אלא גם את הנורמאליות שבאדם, הוא מעוות את עולם הערכים ואת המוסר שלו. התפיסה לפיה אזרחים פלסטינים הנאבקים לשוויון הם איום בעיני רוב היהודים בישראל היא תוצאה של שילוב קטלני בין פחד חולני ומוסר מעוות... אין ספק כי המאבק לביסוס ערכים דמוקרטיים צריך להיות מאבקם של שני העמים. חירות, שוויון וצדק צריכים להיות האינטרס של כולם. המדינה לא יכולה להיות דמוקרטית באמת אם היא לא "מדינת כל אזרחיה". זה נכון לגבי ישראל וזה נכון לגבי כל מדינה במזרח התיכון. גם המדינה הפלסטינית, אם תקום חייבת להיות "מדינת כל אזרחיה". מדובר בעיקרון אוניברסאלי של משטר ראוי, ולא בהמצאה ערבית נגד ישראל. שוויון מלא הוא תנאי מקדים לדמוקרטיה אמיתית. אין דמוקרטיה בלי שוויון".

27. חה"כ אקוניס טוען בפסקה 14 לבקשתו שאינני מכירה בעצמאותן של רשויות המדינה. למרות שהציטוט שהביא בעניין זה אינו מדויק. אכן העברתי ביקורת על הרשות השופטת ובוודאי אין זו עילה לפסילתי, כי אז היו נפסלים רבים מחברי הכנסת. אבהיר כי דבריי מתבססים על מחקרים אקדמאיים ישראלים, לפיהם קיימת הפליה במשפט הפלילי נגד האזרחים הערבים ובמיוחד בעבירות המוגדרות כעבירות ביטחוניות. אולם בביקורת זו אין פגיעה בעצמאות בתי המשפט ולהבדל מחה"כ אקוניס אני מאלה שנאבקות על שלטון החוק בכנסת. דווקא הקואליציה של חה"כ אקוניס היא זו שפוגעת באופן תדיר במעמדה של הרשות השופטת ורבים מחברי הקואליציה לא מכירים אף בלגיטימיות של בית המשפט העליון. בבחירות המקדימות של הליכוד הציג יו"ר הקואליציה חה"כ זאב אלקין קלטת בפני המצביעים שמציגה באופן מעליב ביותר את כבי' נשיאת בית המשפט העליון דורית ביניש בתור מי שמתחננת בפני המצביעים "רק לא אלקין" כדי להוכיח למצביעי הליכוד שהוא היחיד המפחיד את השופטות והשופטים בעניין עצמאותם. גם השוביניזם כיבב בקלטת זו שבה מוצגות ארבע נשים (הנשיאה ביניש, ח"כ שלי יחימוביץ, גבי' ציפי לבני ואני) כמחנה המייצג כביכול את "המכשפות".

28. בפסקה 16 לבקשתו של חה"כ אקוניס הוא מבקש לטעון, כי עצם העובדה שאינני מקבלת את האידאולוגיה הציונית וטוענת שהמדינה נישלה את האזרחים הערבים מקרקעותיהם, אזי אינני מכירה במדינה. אני כן טוענת שהמדינה נישלה אותנו מהקרקעות שלנו וחוקי המקרקעין והשימוש שנעשה בהן ע"י הרשויות מעידים על כך. תושבי איקרית ובירעם שלא מורשים לשוב לאדמותיהם עד היום הם עדות ברורה לכך והמקרה אף נדון מספר פעמים בבית המשפט העליון. אך אין בין הטענות אלה ולבין ההכרה במדינה או ההכרה בהגדרה העצמית ולא כלום. אכן הנרטיב שלי אינו נרטיב ציוני אלא נרטיב פלסטיני ואני אכן דורשת להכיר בעוולות ההיסטוריות שנגרמו לנו. אך אין בין ההכרה בנרטיב ההיסטורי ולבין ההכרה במדינה או ההכרה שלי בחיים משותפים על בסיס

שוויון בין שני העמים במדינה ולא כלום. הבלבול של חה"כ אקוניס אינו יחיד במינו. אני חייבת להודות שהוא קיים אצל חלקים אחרים במזרח התיכון שלא מבינים את חברי הכנסת הערבים שמוכנים מצד אחד לפהן בכנסת ולתבוע שוויון בין שני הלאומים ומצד שני מנסים לאתגר את החדרת הציונות לדברי החקיקה. על כך כתבתי בבלוג באתר "וואלה" כאשר הייתי על ספינת המרמרה (המשט לעזה) בלב הים ימים אחדים לפני השתלטות צה"ל על הספינה:

"אחרי הפגישות הללו נתתי כמה ראיונות לתקשורת הערבית, הן בשפה הערבית והן באנגלית. כל המראיינים התעכבו על העובדה שאני חברת כנסת ישראלית. רבים - הן עיתונאים והן חברי משלחות ערבים - שאלו אותי: "למה את בכנסת?". בהיותי חברת הכנסת היחידה במשט הזה הם הטיחו בי: "את נותנת לגיימצייה לישראל! את מייצגת את הכנסת!". אחד מחברי המשלחת אפילו נזף בעיתונאי שראיין אותי ואמר לו: "איך זה שאתה יושב איתה?! זו נורמליזציה!". נוצר ויכוח גדול מאוד, הראיון נקטע באמצע, ורק לאחר שעה הוא הושלם.

יש בעולם הערבי קושי רב להסביר שהרעיון הדמוקרטי שלנו הוא רעיון של דו-קיום ושוויון. אנחנו תומכים בחיים משותפים עם היהודים. רבים מהמשתתפים פה מאמינים שהיהודים צריכים להמשיך לחיות תחת מדינה פלסטינית. אני לא מאמינה במדינה פלסטינית אחת מהים עד הנהר, אני בעד מדינה דמוקרטית עם שותפות פוליטית דמוקרטית ביני לבין היהודים. העולם הערבי מתקשה מאוד להבין זאת. הרעיון של מדינה כל אזרחיה היא אתגר לא פשוט לעולם הערבי, לפעמים אפילו לפחות כמו האתגר הקרוי - "ישראל".

== רצ"ב הבלוג שלי שפורסם באתר "וואלה" תחת הכותרת "בלוג מהמשט: חנין זועבי לא מפחדת להיעצר" ופורסם ביום 26.05.10, מסומן ת/6.

29. הניסיון של מבקשי פסילת מועמדותי ופסילת בל"ד לסלף את דבריי ולייחס לי אמירות כאילו אני אויבת מקורן בכישלונם להתמודד עם רעיונותיה של בל"ד בדבר "מדינת האזרחים" המתבסס על חיים משותפים. על נושא האויבות עמדתי לאחרונה בראיון בתכנית "מדברים גורדון" ביום 26.07.12 כלהלן:

"רועי: גברתי אני רוצה להמשיך בנושא המרמרה, בימים שאחרי מגיע אותו דיון מפורסם בכנסת, הדיון שבו הלכה למעשה את הותקפת ע"י חברי כנסת אם בהתקפות אישיות, המשפטים המפורסמים, לכי לעזה בוגדת, תקיפה פיזית כמעט ע"י חברת הכנסת אינסטסיה מיכאלי זאת אולי הנקודה שבה חברת הכנסת חנין זועבי הופכת להיות ככל הנראה לאדם הכי שנוא במדינת ישראל אבל זה מה שגם בנה אותך, בנה אותך כדמות שלא עוד חברת כנסת ערבית אלא כמישהי יוצאת דופן. יכול להיות שזה עשה לך שירות טוב? פרסם אותך?"

זועבי: אני יש לי חזון פוליטי מוגדר היטב קוראים לו מדינת כל אזרחיה, השית הזה והפרוגרמה הזאת היא צריכה שניים, צריכה גם את האזרחים היהודים וגם את האזרחים הערבים, אני לא כל כך מרוויחה כאשר אני ידועה אבל ידועה בתור אויבת. כי יש לי חזון של חיים משותפים, יש לי חזון של שוויון..

רועי: זה מפריע לך שמשרטטים אותך כאויבת

זועבי: בטח, אם היה לי חזון של מדינה פלסטינית בתוך מדינת ישראל ... ובדלנות ... ואני פה ואתם שם ואני רוצה גדר ביני לבין האזרחים היהודים אז הייתי מרוויחה כי הייתי אז מפורסמת יותר ולא אכפת לי אם האזרחים היהודים רואים בי אויבת ואני רוצה לבנות את החזון שלי בתוך החברה הפלסטינית.

זועבי (ממשיכה): אני יש לי חזון משותף, אני הפסדתי. פוליטית אני הפסדתי, ברגע שאומרים שאני אויבת שאני רוצה לזרוק לים שאני לא רוצה חיים משותפים וברגע שמסיתים נגדי, אני מפסידה כי אני רוצה להגיע לאזרח היהודי, החזון שלי הוא מדינה חילונית, החזון שלי הוא מדינה המבוססת על ערכים של צדק, חירות, שוויון, אני רוצה מדינה חילונית, אני אישה חילונית. אני אישה ליברלית, אני לא מסכימה עם מדינה דתית,

אני לא מסכימה עם מדינה גזענית ואני לא מסכימה עם בדלנות. אולי אני קרובה מבחינה פוליטית וחברתית להרבה אזרחים יהודים מאשר לאזרחים פלסטינים. והמושג צדק, אני לא גדלתי על ערך של לאומיות, אני גדלתי על ערכים של שוויון, גאווה עצמית ומשמה אני חונכתי להשליך את הדבר הזה. גם שוויון בין נשים לגברים הם אג'נדה מאוד חשובים. **זועבי(ממשיכה):** אני הפסדתי כי החזון שלי הוא לא חזון בדלני, הוא חזון של שותפות אבל שותפות אמתית."

העילה השנייה: תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור

30. בבקשתו של חה"כ אקוניס אין ולו ראיה אחת שביכולתה לייחס אליי תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור. כל טענתו של חה"כ אקוניס היא שעצם השתתפותי במשט כשלעצמה מהווה תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור. לחיזוק טענתו הוא מביא קטעים מדו"ח ועדת טירקל למרות שבאף אחד מהקטעים האלה אין אזכור כלשהו לשמי.

31. בקשתו של חה"כ אקוניס מוגשת בפני חברי ועדת הבחירות המרכזית בחוסר ניקיון כפיים בהיותה מעלימה ומסתירה מעיניהם עניינים מהותיים ביותר היורדים לשורשו של עניין.

32. ראשית, חה"כ אקוניס לא הביא בבקשתו את החלטת היועץ המשפטי לממשלה בנושא השתתפותי במשט לעזה השוללת את מעורבותי במעשים פליליים כלשהם. הודעתו של דובר משרד המשפטים התפרסמה ברבים ביום 22/12/2011 וחזקה על חה"כ אקוניס שידע עליה. הודעה זו נעלמה מבקשתו של חה"כ אקוניס.

== רצ"ב ההודעה לעיתונות מטעם לשכת היועץ המשפטי לממשלה מיום 22.12.11, מסומנת ת/7.

33. שנית, חה"כ אקוניס לא הביא לידיעת חברי הוועדה ולא צירף לבקשתו את הודעתו המפורטת של היועץ המשפטי לממשלה, אשר הוגשה ביום 25.10.12 במסגרת עתירתו של חה"כ בן ארי לבג"ץ¹³ בעניין העמדותי לדין בגין ההשתתפות במשט. בתגובתו מפרט היועץ המשפטי כללהלן:

"אשר לחקירה נגד אזרחי ישראל שהשתתפו במשט, הרי שזו נמשכה. ממצאי חקירת המשטרה בעניין זה הועברו לפרקליטות, ולאחר בחינת הדברים ועריכתן של מספר השלמות חקירה, גובשה חוות דעה הפרקליטות בנושא, אשר הועברה לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה. בהמשך לכך, קיים היועץ המשפטי לממשלה מספר ישיבות בנושא, עם כלל הגורמים הרלבנטיים.

לאחר בחינת מכלול הראיות הקיימות בתיק והסוגיות המשפטיות הנוגעות לעניין, החליט היועץ המשפטי לממשלה לאמץ את עמדת הפרקליטות בנושא והורה על סגירת התיק וזאת בשל קשיים ראייתיים ומשפטיים משמעותיים שהתגלו, הנוגעים הן להוכחת יסודות העבירה והן לשאלות משפטיות של תחולת דיני העונשין של ישראל על עבירות חוץ, שכן המעשים בוצעו מחוץ לשטח מדינת ישראל נוכחת עצירת המשפט במים הבין-לאומיים.

החקירה נגד האזרחים הישראליים, שנדרשו בהשתתפות במשט, התמקדה בחשד לביצוע עבירה של ניסיון לכניסה לשטח עזה שלא כדין, שכן התשתית הראייתית שנצברה לרבות הודעות החיילים שהשתתפו באירוע, וצפייה בחומרים שצולמו "בזמן אמת" לא ביססה חדש למעורבות אזרחי ישראל בתקיפת חיילי צה"ל.

¹³ בג"ץ 9733/11 בן ארי נגד היועץ המשפטי לממשלה (תלוי ועומד).

בנוסף, בנסיבות העניין לא נמצא בסיס להעמדת אזרחי ישראל לדין בגין תקיפת חיילי צה"ל, מכוח דיני השותפות. ייחוס אחריות מכוח דיני השותפות לאזרחי ישראל מצריך הנחת תשתית ראייתית בדבר תיכנון מוקדם לתקיפה, או למצער מודעות מוקדמת לאפשרות שתינקטנה פעולות אלימות כאמור. התשתית הראייתית שנצברה, לא הניחה יסוד לאפשרות להוכחת תכנון משותף לתקיפת חיילי צה"ל או למיצער מודעות לאפשרות זו. לבסוף, בהיעדר ראיה המבססת תכנון או מודעות מוקדמים של אזרחי ישראל לפעולות התקיפה לא ניתן לייחס אחריות זו מכוח דיני השותפות רק עקב המשך הנוכחות במשט, מה גם שבנסיבות המיוחדות של משט שנערך בלב היום, אין אפשרות מעשית להפסקת הנוכחות בעיצומו של המשפט. לכך יש להוסיף, כי הישראליים שנכחו על הספינה היוו קומץ מכלל הנוכחים, וכידוע, איש מהזרים שנכחו, לא הועמד לדין.

== רצ"ב הודעת היועמ"ש שהוגשה לבג"ץ ביום 25.10.12, מסומנת ת/8.

34. שלישית, חה"כ אקוניס הסתיר את קביעתה של ועדת האתיקה של הכנסת מיום 02.08.11 לפיה נקבע, כי בידי הועדה "אין ראיות מבוססות לכך שחה"כ זועבי ידעה מראש על האלימות המתוכננת נגד חיילי צה"ל או ראיות לעניין התנהגותה בעת האירועים."

== רצ"ב קביעת ועדת האתיקה של הכנסת מתאריך 02.08.11 מסומנת ת/9.

35. רביעית והחשוב מכל הוא שחה"כ אקוניס נשען בבקשתו על דו"ח ועדת טירקל אך מבלי להביא את הממצאים של הועדה המתייחסים דווקא לנושא המבחין באופן ברור בין פעילי ה-IHH לבין שאר המשתתפים שהייתי אחת מהן. כאן אני ארחיב.

36. ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל קיבלה הצעה מטעם מארגנים אירופאים להשתתף במשט אל עזה. המטרה של ההשתתפות היתה פוליטית ובעיקר כמחאה על המצור שהטילה ישראל על עזה. בלי"ד בחרה בי להשתתף במשט מטעם ועדת המעקב. יו"ר ועדת המעקב העליונה יחד עם שני נציגים אחרים מועדת המעקב גם השתתפו במשט. עלינו על סיפון המרמרה בנמל אנטליה. אני שילמתי עבור נסיעתי. לא היה לי קשר כלשהו עם פעילי ה-IHH ולא הכרתי ואינני מכירה אף אחד מהם.

37. בעמ' 120 לדו"ח ועדת טירקל צוינו הדברים הבאים:

"התברר שמפליגי המרמרה נחלקו, בפועל, לשתי קבוצות עיקריות: קבוצה אחת של פעילי שלום - הקבוצה הגדולה יותר, שהנמנים עליה עלו על סיפון המרמרה בנמל אנטליה; קבוצה שנייה, שכללה הן "גרעין קשה" כ-40 פעילים בארגון טורקי המכונה IHH שעלו על המרמרה בנמל איסטנבול, ואשר סימנה עצמה לאורך ההפלגה כקבוצה נבדלת משאר המפליגים..."

ובעמ' 168-169 מציין דוח ועדת טירקל, כי:

"מחומרי החקירה שנמסרו לוועדה על-ידי גורמים שונים, עולה כי ניתן לציין "גרעין קשה" של כ-40 פעילי IHH שעלו על המרמרה בנפרד וללא בידוק בטחוני בנמל איסטנבול, בעוד ששאר המפליגים נתבקשו להתייצב באנטליה בימים 26-27 במאי באופן עצמאי, והם עלו על הספינה שם לאחר שעברו בידוק בטחוני."

"מרבית המשתתפים במשט היו פעילים ממדינות שונות שנראה כי מטרתם העיקרית הייתה להביא לפרסום המצב ההומניטארי ברצועת עזה באמצעות פריצת הסגר הימי שהטילה ישראל. נראה כי מרביתם של המפליגים לא פעלו בשירותו של ארגון ה-IHH, שהציב לעצמו, כפי שנראה להלן, מטרה שונה לחלוטין... ההבחנה בין שתי קבוצות אלה (משתתפי המשט לעומת פעילי ה-IHH) היתה גלויה, הן בשל ההפרדה הפיזית בין חברי שתי הקבוצות והן על-ידי מעשיהם. הדוגמה הברורה ביותר להפרדה בין שתי קבוצות אלה היא התנהלותם של חברי שתי הקבוצות ברגע שכוחות חיל הים הישראליים החלו בתפיסת המרמרה. בשלב זה ניתנה לנוסעים הוראה, באמצעות מערכת הכריזה של האוניה, לשוב למקומותיהם. קבוצה אחת, הקבוצה הגדולה יותר, ידעה שעליה לרדת לסיפונים התחתונים ולא השתתפה באירועים האלימים נגד חיילי צה"ל. הקבוצה השנייה, שאורגנה ונשלטה על-ידי פעילי ארגון ה-IHH, נשארה על הסיפונים העליונים והתכוונה להתעמת מול כוחות צה"ל. יתר על כן, מעדויות החיילים שנלקחו לבטן האוניה עולה ההבחנה בין שתי קבוצות אלה באופן ברור: בניגוד לפעילי ה-IHH - אותם פעילים אלימים בהם נתקלו חיילי צה"ל בגג ובסיפון העליון ואשר חטפו אותם לבטן האוניה, היכו אותם שם ומנעו מהם טיפול רפואי הולם - הרי שאחרים מבין משתתפי המשט, אלה ששהו בבטן האוניה, ניסו להגן עליהם. שלושת החיילים שנלקחו לבטן האוניה ציינו כי ללא התערבותם של משתתפים אלה, מצבם היה חמור בהרבה."

== רצ"ב העתק העמודים הרלוונטיים שצוטטו לעיל מדו"ח הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 מאי 2010, מסומנים, ת/10.

38. הדברים לעיל סותרים באופן מובהק את טענותיו של חה"כ אקוניס והשאלות הנשאלות הן: מדוע חה"כ אקוניס לא הביא את הדברים הנ"ל בפני חברי הוועדה במיוחד כאשר הוא בוחר ציטוטים מסוימים מדו"ח ועדת טירקל? מדוע הוא לא מציין, כי אף אחד מהחיילים שהעידו בפני ועדת טירקל לא הזכיר את שמי בתור מי שהיתה מעורבת באירועים? ומדוע הוא לא מציין כי דו"ח ועדת טירקל הזכיר את שמי רק פעם אחת בתור אחת מאלו שלא היו על הסיפונים העליונים אלא בתור מי שהיתה בבטן האוניה, יחד עם הפעילים?

39. מלבד ההשתתפות במרמרה מצא חה"כ אקוניס קטע אינטרנטי אחד שבאמצעותו הוא מבקש לקבוע, כי אני תומכת במאבק מזוין של ארגון טרור! בפיסקה 28 מציין חה"כ אקוניס, כי "ח"כ זועבי הדגשיה בראיונות לתקשורת כי היא תומכת בפרוץ אינתיפאדה חדשה נגד ישראל." הבקשה מפנה אל נספח מספר 3 שהוא קטע מהאינטרנט. על אף שהציטוטים רחוקים מלהיות מדויקים ונכונים, הם עדיין רחוקים מאוד מלתמוך בדבריו של חה"כ אקוניס. מהציטוטים המוכחשים האלה עולה דווקא שאני מנתחת מצב פוליטי מסוים ולא קוראת לאינתיפאדה. הקטע מעיד על כך שאני מנסה לקרוא ולדון במצב הפוליטי ולתאר אותו כמצב מסוכן שבמידה וימשיך, הוא עלול לדרדר את המצב למסוכן עוד יותר. לפי התיאור שיוחס לי עולה כי דווקא אני לא מצדדת באינתיפאדה חמושה אלא אני מצדדת, אם בכלל, במאבק עממי בלתי אליים בדמות המודל של כיכר "אל-תחריר", שם הסיסמה של המפגינים היתה בערבית "סילמיייה, סילמיייה" היינו "לא אלימה, לא אלימה". מודל כיכר "אל-תחריר" הוא מודל של המאבק העממי הלא אליים. גם היום אני אומרת ועל כך גם כותבת באתרי אינטרנט בערבית, כי על אף תמיכתי הגלויה והברורה במהפכה בסוריה נגד המשטר שם, הייתי מקווה שהמודל של כיכר "אל-תחריר" הוא שישרור שם ולא האלימות.

== רצ"ב מאמרי בענין סוריה שפורסם בערבית באתר "ערב 48" ביום 17.2.12 וכן תרגום של המאמר לשפה העברית, מסומנים ת/11.

40. לבסוף אדגיש כי אני, הנהגת בל"ד, מדגישים ומחנכים בהרצאות שלנו בפני הנוער שלנו שאמצעי המאבק לשינוי חברתי ופוליטי חייבים להיות תוך שימוש בכלים דמוקרטיים וכי כוחו של מאבקנו הפוליטי טמון דווקא במוסריותו ובכוח השכנוע שלו וכי בשום פנים ואופן אסור לאמץ שיטת מאבק אחרת שהיא מחוץ לחוק. חשוב לנו שהנוער ימשיך לעסוק בפוליטיקה, ללמוד ולהשכיל ולא לשבת בבתי כלא. זוהי האחריות שלנו כלפי עצמנו. מכאן אני גאה לסיים את דבריי בקטעים ממאמר שפירסמה לאחרונה גבי מינאס עטאריה מהנהגת הנוער של בל"ד:¹⁴

"חמש הבקשות הגזעניות שהוגשו לוועדת הבחירות המרכזית במטרה לפסול את בל"ד ולמנוע ממנה להתמודד בבחירות, לא באו עלינו בהפתעה. התפשטותה של הגזענות והפיכתה בשנים האחרונות, לתרבות הפוליטית הדומיננטית באקלים הפוליטי בישראל ברורה לכל אדם מן היישוב, ואף יתר על כן, הפכה הגזענות לאחת האקסיומות עליהן מבוססת הפוליטיקה הישראלית המודרנית. מנקודה זו נראה ש"אין חדש תחת הגזענות".

עם זאת, נראה כי בקשות הפסילה הפעם כוללות בתוכן שני דברים שיש לעמוד עליהם. בקשות אלה מסתמכות על תפיסה בה התחזקה הגזענות והשתרשה עד שהתקרבה לפשיזם שבראש מעיינו ביטול הדמוקרטיה. תפיסה זו אינה נחלתה של הפוליטיקה הישראלית בלבד, אלא קיבלה מימד עממי-חברתי ששיא התגלמותו הינו גל ההסתה הגזעני המופנה כלפי ח"כ חנין זועבי שהפך להיות טרוויאלי בקונצנוס הציוני בקרב הציבור, דבר שאפשר לראותו בבירור ברשתות החברתיות, הטלוויזיה והעיתונות הכתובה והאלקטרונית וכפי שמשתקף בתוצאות האחרונות של מדד הדמוקרטיה של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

תפיסות אלה באות לידי ביטוי באופן גלוי בבקשות הפסילה שהוגשו בעניינה של ח"כ זועבי. בקשות אלה תוקפות את עמדותיה הנוקשות המתנגדות לגזענות, לכיבוש ולמצור אשר קיבלו ביטוי בהשתתפותה במשט החירות על אוניית "המרמרה". בקשות הפסילה שהוגשו שמות דגש לא רק על שלילת אופייה היהודי של המדינה אלא מאשימות את ח"כ זועבי ב"תמיכה במאבק מזוין", "תמיכה בארגוני טרור" ו"הסתה לגזענות". נראה כי הממסד מאס בעקרונות האוניברסאליים אותם מייצגת ח"כ חנין זועבי. עקרונות דמוקרטיים פרוגרסיביים אשר מהווים את המגן אותו נושאת ח"כ זועבי בפני גל הגזענות שהולך ומתחזק. בקשות אלה מדגישות כי הפחד הגדול של הממסד הינו כי בל"ד אמצה עקרונות אלה והפכה אותם מסיסמאות פוליטיות לפרויקט כולל ומצפן פוליטי הבא לידי התגלמות ב"מדינת האזרחים", פרויקט אשר גם ח"כ זועבי נושאת כתבת בל"ד.

בצלן של בקשות הפסילה נזכרתי במשפט אותו שמעתי לא אחת מפיה של ח"כ זועבי בהרצאות אותן היא מעבירה לנו במסגרת כנסות הסטודנטים והנוער של בל"ד, "הכלים הדמוקרטיים הם כלי ההגנה העיקרי שלנו מפני האפליה הגזענית" היא אומרת, משפט זה מצטרף לערכים האוניברסאליים להם היא מטיפה בפנינו שוב ושוב. באותם מפגשים איתנו היא הטיפה לערכים פרוגרסיביים של צדק, חירות ושוויון ככלים לשחרורו של האדם ולמאבק לכיבוש, תוך הדגשת הייחוד של מאבקנו הפוליטי-עממי הלגיטימי בתוך ישראל.

הפאשיזם רוקן את כל נשקו בהתמודדות עם הפרויקט של בל"ד ושל ח"כ זועבי והפסיד אל מול "נשקם" העיקרי, הדמוקרטיה, כפרויקט פוליטי. בעקבות כך אנו רואים אותו (הפאשיזם)

¹⁴ המאמר פורסם בערבית באתר "ערב 48" בלינק הבא, ותרגומו והובא לעיל:
<http://arabs48.com/?mod=articles&ID=96595>

מנסה להדביק לה האשמות ביטחוניות אשר גלום בהן קונטקסט ברור של רדיפה פוליטית, במטרה לנטרל את "הנשק" שמבטאת ח"כ זועבי – "הנשק" של הדמוקרטיה והשוויון. לכל אלה אנו אומרים: מכס הפאשיזם, ומאיתנו הדמוקרטיה."

== רצ"ב בתמיכה לתצהירי זה חוות דעת מטעם פרופ' סמי סמוחה המהווה חלק בלתי נפרד מתצהירי זה ומסומנת ת/12.

41. זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי נכון ואמת.

חתימת המצהירה

אישור

אני הח"מ עו"ד חסן ג'בארין מאשר כי בתאריך 16.12.12 הופיעה בפני ח"כ חנין זועבי הנושאת ת.ז. 023496201 ולאחר שהזהרתיה כי עליה להצהיר את האמת וכי תהא צפונה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות האמור לעיל וחתמה עליו בפניי.

חתימת עורך דין